

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

Ελεάνα ΓΙΑΛΟΥΡΗ (επιμ.), *Υλικός πολιτισμός: η ανθρωπολογία στη χώρα των πραγμάτων*, εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2012, 431 σ.

Συλλογικός τόμος στον οποίο συμμετέχουν οι Ελεάνα Γιαλούρη, Εσθήρ Σολομών, Beverley Butler & Michael Rowlands, Ελπίδα Ρίκου, Κωνσταντίνος Καλαντζής, Christopher Tilley, Victor Buchli, Κλειώ Γκουγκούλη, Daniel Miller, Έλια Πετρίδου και David Sutton.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αλεξάνδρα ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΥ / Νέλλη ΑΣΚΟΥ-ΝΗ, επιμ., *Πολιτισμική ετερότητα και ανθρώπινα δικαιώματα: προκλήσεις για την εκπαίδευση*, Μεταίχμιο, Αθήνα 2009, 299 σ., σειρά: Επιστήμες της Αγωγής.

Συλλογικός τόμος που περιλαμβάνει 19 συμβολές που πραγματεύονται ζητήματα της εκπαίδευσης, όπως εμφανίζονται μέσα από το φαινόμενο της πολυπολιτισμικότητας και στο πλαίσιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Το πρώτο μέρος προσεγγίζει τα θέματα: «Πολυπολιτισμικότητα, μειονότητες και ανθρώπινα δικαιώματα». Το δεύτερο μέρος τιτλοφορείται «Πολιτισμική ετερότητα, κοινωνικές ιεραρχίες και εκπαίδευση και χωρίζεται σε α) «Γλωσσικές διαφορές, ταυτότητες, σχέσεις εξουσίας» και β) «Εκπαίδευση μειονοτήτων, πολιτικές συγκρούσεις και αλλαγές στην εκπαίδευση της μειονότητας στη Θράκη».

Γιάννης ΚΟΚΚΩΝΑΣ, *Οι μαθητές του Κεντρικού Σχολείου (1830-1834)*, Αθήνα, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας/Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών ΕΙΕ, Αθήνα 1997, 806 σ.

Συμβολή στην ιστορία της ελληνικής εκπαίδευσης, περιλαμβάνει την ίδρυση και τον σχεδιασμό του Κεντρικού Σχολείου, βιογραφικά σημειώματα των μαθητών, αυτόγραφα τους, έγγραφα και δημοσιεύματα εφημερίδων και βοηθητικούς πίνακες και διαγράμματα.

College Year in Athens (CYA), *Study in Greece*, 2013-2014.

Οδηγός σπουδών μαθημάτων τέχνης και αρχαιολογίας, οικολογίας, εθνογραφίας, ιστορίας, γλωσσών, λογοτε-

χνίας, φιλοσοφίας, πολιτικών επιστημών, διεθνών σχέσεων και θρησκευολογίας που διδάσκονται στην Αθήνα στην αγγλική γλώσσα. Τονίζεται το γεγονός της συμπλήρωσης πενήντα χρόνων διδακτικής παρουσίας από το 1962 έως το 2012 του College Year in Athens.

Spyros THEMELIS, *Social Change and Education in Greece: A Study in Class Struggle Dynamics*, Palgrave Macmillan, 2013, 275 σ.

Μελέτη που συνδέει και αναλύει τις κοινωνικές αλλαγές και την κοινωνική κινητικότητα στην Μεταπολεμική Ελλάδα με την εκπαίδευση. Παρουσιάζονται οι εναλλακτικοί τρόποι της κινητικότητας: μετανάστευση, γάμοι, και πολιτική προστασία.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑ

D'ANGOUR Armand, *The Greeks and the New; Novelty in Ancient Greek Imagination and Experience*, Cambridge University Press, 2011, 264 σ.

Σε δέκα κεφάλαια παρουσιάζεται η έννοια του νέου και της νεωτερικότητας στην αρχαία ελληνική φαντασία και εμπειρία. Η νεωτερικότητα στην ελληνική κουλτούρα, το «νέο» ως λέξη και ως αντίληψη, η ψυχολογία και οι διαστάσεις της νεωτερικότητας παρουσιάζονται στο πρώτο κεφάλαιο. Η χαλάρωση της εμπλοκής του παρελθόντος, η νεωτερικότητα, ο χρόνος και η πολλαπλότητα προβάλλονται στο δεύτερο. Στο τρίτο αναλύονται οι μεταμορφώσεις του «καινού», δύο λέξεις για το νέο, η ανάδυση, ο μύθος και το σημάδι της λέξης «καινός». Το επόμενο κεφάλαιο διαχειρίζεται το παλαιό και το νέο, ο πίνακας του Πυθαγόρα, το παλαιό απέναντι στο νέο, ενώ το πέμπτο έχει τίτλο «Ουδέν καινόν υπό του ηλίου» και αναλύει τους κύκλους της νεωτερικότητας, τους κύκλους της φύσης, την έννοια του «εξ αρχής», τις νέες σκέψεις. Το έκτο τιτλοφορείται «Η γέννηση της Αθηνάς», το παιδί που βγήκε από το κεφάλι του Δία, και αναφέρεται στην λάμψη του

νέου, την νεωτερικότητα και το θαυμαστό, το σοκ του νέου και την γέννηση μέσα στο νέο. Ακολουθούν οι επινοήσεις της Έριδος, οι λάμψεις της νίκης, οι καινοτομίες του πολέμου και της ειρήνης στο έβδομο κεφάλαιο και το νεότερο τραγούδι, το τότε και το τώρα, η παράδοση της νεωτερικότητας, η νέα μουσική, οι νέοι ήχοι στο όγδοο. «Κατασκευές της νεωτερικότητας» είναι το προτελευταίο κεφάλαιο και «Τελικά τι είναι νέο;» είναι ο τίτλος-ερώτηση του τελευταίου.

Michael DAVIS, *The Soul of the Greeks: An Inquiry*, The University of Chicago Press, Σικάγο-Λονδίνο 2011, 237 σ.

Η εισαγωγή τιτλοφορείται «Η ψυχή του Αχιλλέα». Το πρώτο μέρος ερευνά τον Αριστοτέλη, το δεύτερο τον Ηρόδοτο με «την ανάπαυση και κίνηση της ψυχής», το τρίτο ερευνά τον Ευριπίδη («η ψυχή ως το ίδιο και το άλλο») και το τέταρτο μέρος ερευνά τον Πλάτωνα. Το συμπέρασμα φέρει τον τίτλο «Η ψυχή του Σωκράτη».

Nancy H. DEMAND, *The Mediterranean Context of Early Greek History*, Wiley-Blackwell, 2011, 353 σ.

Η μελέτη καταπίνεται με την ναυτοσύνη στην Μεσολιθική Μεσόγειο, την επανάσταση και τις μεταβάσεις που έφερε η Νεολιθική εποχή, την διασπορά της Νεολιθικής περιόδου, την κατοίκηση και αστικοποίηση της Μεσοποταμίας, τις αλλαγές της τρίτης χιλιετίας, την Μέση Εποχή του Χαλκού, τα ναυτικά δίκτυα της Ύστερης Εποχής του Χαλκού, την κατάρρευση και τις συνέπειες της κατάρρευσης της, την εξάπλωση τα χρόνια 1050-850 π.Χ. Με πλούσια βιβλιογραφία εκατό σχεδόν σελίδων.

Erich S. GRUEN, *Rethinking the Other in Antiquity*, Princeton University Press, Πρίνστον-Οξφόρδη 2011.

Δομημένο σε δύο μέρη, το πρώτο έχει τίτλο «Εντυπώσεις του “Άλλου”» και το δεύτερο «Συνάψεις με τον “Άλλο”». Η πρόσληψη των Ελλήνων

για την Περσία και τους Πέρσες μέσα από τα κείμενα του Αισχύλου, του Ηρόδοτου και του Ξενοφώντα· ο Αλέξανδρος και οι Πέρσες· η Αίγυπτος στην κλασική φαντασία από τα γραπτά του Ηρόδοτου, του Διόδωρου και του Πλούταρχου· η διαχείριση και το μάγεμα της εικόνας στους Καρχηδονιακούς πολέμους, ο Καίσαρας για τους Γαλάτες, ο Τάκιτος για του Γερμανούς και τους Ιουδαίους· για τους έγχρωμους λαούς αποτελούν τα θέματα των οκτώ κεφαλαίων του πρώτου μέρους. Τα θεμέλια των μύθων του Πέλοπα, του Δαναού, του Κάδμου, των Αθηναίων και των Πελασγών, η Ρώμη, η Τροία και η Αρκαδία, οι φανταστικοί ιδρυτές του Ισραήλ· οι φανταστικοί συγγενείς των Ελλήνων με τους Άλλους και των Ιουδαίων με τους Άλλους· πολιτισμικές εγγύτητες και υπερκαλύψεις εξετάζονται στα τέσσερα κεφάλαια του δεύτερου μέρους. Περιλαμβάνει 25σέλιδη βιβλιογραφία.

Brettany HUGHES, *The Hemlock Cup; Socrates, Athens and the Search for the Good Life*, Jonathan Cape, Λονδίνο 2010, 486 σ.

Τα οκτώ μέρη ονομάζονται «πράξεις», ακολουθώντας την θεατρική ορολογία των θεατρικών πράξεων. Η πρώτη πράξη τιτλοφορείται «Η πόλη της Αθηνάς», η δεύτερη «Ο Σωκράτης ως νέος άνδρας», ακολουθούν «Ο Σωκράτης στρατιώτης», «Οι νέοι θεοί, οι νέες δυνατότητες: ο Σωκράτης μεσήλικας», «Η μάχη συνεχίζεται», «Ο Σωκράτης και η αγάπη», «Αποκεφαλίζοντας το υψηλότερο», «Η δίκη και ο θάνατος του Σωκράτη».

Christopher MEE, *Greek Archaeology; A Thematic Approach*, Wiley-Blackwell, 2011, 330 σ.

Παρουσιάζεται η εγκατάσταση στην Ελλάδα από την Νεολιθική περίοδο στην Ελληνιστική, η αρχιτεκτονική της εξουσίας στο Διμηνιό, την Κνωσό, την Πύλο, την κλασική Αθήνα, την ελληνιστική Μακεδονία, οι κατοικημένες περιοχές των Κυκλάδων, των Μυκηνών, τα κτήματα και οι περιφέρειες. Ακόμα, αναλύονται σε κεφάλαια η τεχνολογία και η παραγωγή (κεραμουργεία/κεραμική και μεταλλουργεία, το ασήμι του Λαυρίου), το εμπόριο και οι αποικίες, οι πολεμικές εγκαταστάσεις, τα φρούρια, οι στόλοι. Τέλος, μελετώνται τα ζητήματα του θανάτου και της ταφής, καθώς και της θρη-

σκείας από την Νεολιθική στην Ελληνιστική περίοδο.

Lynette G. MITCHELL / P.J. RHODES (επιμ.), *The Development of the Polis in Archaic Greece*, Routledge, Λονδίνο-Νέα Υόρκη 2011, 232 σ.

Πολυσυλλεκτικός τόμος που περιλαμβάνει δεκαέξι συμβολές. Την Εισαγωγή υπογράφει ο P.J. Rhodes, ο Morgen Herman Hansen αναφέρεται στην Απογραφή της Κοπεγχάγης και το Lex Hafniensis de Civitate, ο John K. Davies αναζητά τις ρίζες της ελληνικής πόλεως και αναρωτιέται πού θα πρέπει κανείς να τις αναζητήσει, ο Walter Donlan διερευνά τις σχέσεις εξουσίας στα πολιτειακά του προκράτους και του πρώμου κράτους, ο Kurt A. Raaflaub μελετά τους στρατιώτες, τους πολίτες και την εξέλιξη της πρώιμης ελληνικής πόλεως, ο John Salmon τους τυράννους και την πολιτική, ο Robin Osborne τον νόμο και τους νόμους, ο Stephen Hodkinson παρακολουθεί την εξέλιξη της σπαρτιάτικης κοινωνίας και των θεσμών κατά την διάρκεια της αρχαϊκής περιόδου, ο Edward M. Harris αναδεικνύει μια νέα λύση στο γρίφο «σεισάκχθεις», ο Lin Foxhall κοιτάζει «αφ' υψηλού» και αξιολογεί τον σολώνιο διαχωρισμό των τάξεων, η Lynette G. Mitchell επικεντρώνεται στις έννοιες της «αρετής» και του «αγαθού» επί Σόλωνος, ο George I.C. Robertson αξιολογεί τον πολίτη μέσα από τα ελληνικά αρχαϊκά λυρικά, ελεγειακά και εγχάρακτα επιγράμματα, η Emma J. Stafford αναφέρεται στην Θέμιδα συνδέοντας τη θρησκεία και την τάξη στην αρχαϊκή πόλη, η Catherine Morgan παρουσιάζει μια πρώτη άποψη για την αρχαιολογία των ιερών κατά την πρώιμη εποχή του σιδήρου και τα αρχαϊκά «έθνη», ο John-Paul Wilson μελετά την φύση των ελληνικών εγκαταστάσεων «εκείθεν των θαλασσών» κατά την αρχαϊκή περίοδο και αναρωτιέται πώς να τα καθορίσει «εμπόριο» ή «αποικία». Τον τόμο κλείνει ο Christopher Smith με τον Σέρβιο Τούλιο, τον Κλεισθένη και την ανάδυσση της πόλεως στην κεντρική Ιταλία. Η Βιβλιογραφία καλύπτει περίπου δέκα σελίδες.

Peter van NUFFELEN, *Rethinking the Gods; Philosophical Readings of Religion in the Post-Hellenistic Period*, Cambridge University Press, 2011, 273 σ.

Η μελέτη δομείται σε τρία μέρη: «Αρχαία σοφία», «Κοσμική ιεραρχία» και «Πολεμική και προκατάληψη: προκαλώντας τον Λόγο». Το πρώτο μέρος ανιχνεύει τις απαρχές των αρχαίων, των φιλοσόφων και των μυστηριακών λατρειών, αναλύει την άποψη του Πλούταρχου της Χαϊρώνειας «Η ιστορία ως βάση μιας φιλοσοφίας που έχει ως σκοπό την θεολογία», την φιλοσοφία ως κρυμμένο μυστήριο, την ρητορική της αρχαίας σοφίας κλπ. Το δεύτερο μέρος παρουσιάζει την προσέγγιση προς το παράδειγμα της τάξης, το ιδεώδες και την ιδεολογία του Μεγάλου βασιλιά της Περσίας με τους σατράπες του, την αρετή στους βασιλικούς λόγους, τον Πλούταρχο: μια καλοπροαίρετη ιεραρχία θεών και ανθρώπων. Το τρίτο αναφέρεται στον Λουκιανό, τους Επικούρειους και τις στρατηγικές της σάτιρας, τον Φίλωνα της Αλεξάνδρειας που αμφισβήτησε τον ελληνορωμαϊκό πολιτισμό, τον Κέλσιο και τις χριστιανικές προκαταλήψεις. Η Βιβλιογραφία ξεπερνά τις 25 σελίδες.

Daniel OGDEN, *Alexander the Great: Myth, Gender and Sexuality*, University Exeter Press, 2011, 276 σ.

Εξετάζονται, ανά κεφάλαια, οι μύθοι της γέννησης και καταγωγής του Αλέξανδρου: ο γιος του Κεραυνού, ο γιος του Φιδιού, ο γιος του Ραμ, ο γιος του Αετού, ο γιος της Μάγισσας. Εξετάζονται τα γεγονότα και η παράδοση στην μακεδονική αυλή, οι ερωτοτροπίες και ο χρόνος των αυλικών, οι σύζυγοι του Αλέξανδρου (Ρωξάνη, Στάτειρα, Παρυσάτις, κ.ά.), οι άνδρες του και το αίγισμα του Ηφαιστίωνα. Περιλαμβάνεται 20σέλιδη βιβλιογραφία.

Robin OSBORNE, *The History Written on the Classical Greek Body*, Cambridge University Press, 2011, 206 σ.

Η γραπτή ιστορία ως ένα σύνολο, ένας κορμός, ένα σώμα από λόγια και εικόνες, η εμφάνιση του ενιαίου στην κλασική Ελλάδα (αθλητικά, ιατρικά, γλυπτά, ζωγραφικά), οι ιδιαίτερα προβεβλημένοι άνδρες και γυναίκες σε επιτύμβιες στήλες, το πολιτειακό σώμα, τα ξένα, τα βρώμικα, τα θείκα σώματα, οι διηγήσεις.

Effie PHOTOS-JONES / Alan J. HALL, *Lemnian Earth and the Earths of the Aegean; an Archaeological Guide to Medicines, Pigments and Washing Powders*, Pontigair Press, Γλασκώβη 2011, 129 σ.

Αναφέρεται στα φάρμακα από φυτά, ορυκτά και χώματα στην Λήμνο, Σάμο, Ερέτρια, Κίμωλο, Χίο, Μήλο στους αρχαίους χρόνους.

Julia L. SHEAR, *Polis and Revolution; Responding to Oligarchy in Classical Athens*, Cambridge University Press, 2011, 368 σ.

Τα ένδεκα κεφάλαια είναι: «Απαντώντας στην ολιγαρχία στην Αθήνα: μια εισαγωγή», «Επανάσταση, ολιγαρχία, και η πάτριος πολιτεία», «Παλιόρθωση των Αθηνών: δημοκρατία και νόμος», «Επανάρθωση των Αθηνών: ο δήμος και η πόλις», «Μνήμη και λήθη: τελετές και ο δήμος», «Οι Τριάκοντα και ο νόμος», «Συμφιλιώνοντας τους Αθηναίους», «Επαιδρώνοντας τη δημοκρατία: τεκμήρια και ο νόμος», «Η Αγορά και ο δημοκρατικός πολίτης», «Λήθη ή μνήμη: ολιγαρχία, στάσις και ο δήμος», και «Οι στρατηγικές της δημοκρατίας».

Peter THONEMANN, *The Historical Geography From Antiquity to Byzantium*, Cambridge University Press, 2011, 386 σ.

Verity PLATT, *Facing the Gods; Epiphany and Representation in Graeco-Roman Art, Literature and Religion*, Cambridge University Press, 2011, 482 σ.

Τρία είναι τα μέρη της μελέτης. Το πρώτο περιλαμβάνει τον ορισμό της θεικής αποκάλυψης στην τέχνη και τα κείμενα, την υλική αποτύπωση των επιφανείων σε λατρευτικές εικόνες, τα Επιφάνεια και η εξουσία στην ελληνιστική Ελλάδα, η ποιητική των επιφανείων στα ελληνιστικά επιγράμματα. Το δεύτερο μέρος περιέχει εικονικά οράματα: ευσέβεια και παιδεία στην δεύτερη σοφιστική λογοτεχνία, ενύπνια οράματα και λατρευτική εικονογραφία στην δεύτερη σοφιστική λογοτεχνία, και απολογητικά των αναπαραστάσεων στο έργο του Φιλόστρατου, *Ο βίος του Απολλώνιου των Τυάων* (Καππαδοκία Μικράς Ασίας). Το τρίτο μέρος αποτελείται από το κεφάλαιο «“Πεθαίνοντας να δει”»: αποκαλυπτικοί σαρκοφάγοι της αυτοκρατορικής Ρώμης».

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ

Jonathan BARDILL, *Constantine, Divine Emperor of the Christian Golden Age*, Cambridge University Press, 2012, 440 σ.

«Αλλαγή εικόνας», «Αυτοκράτορες και θείοι προστάτες», «Ο κυβερνή-

της σωτήρας και ο λόγος-νόμος», «Η πομπή στον Ιππόδρομο», «Το σύμβολο από τον ήλιο, το έμβλημα και την σαρκοφάγο», «Ο ρωμαϊκός κολοσσός», «Ο Κωνσταντίνος και ο Χριστιανισμός», «Ήλιος (sol) και Χριστιανισμός» και «Ο Κωνσταντίνος ως Χριστός» είναι οι τίτλοι των κεφαλαίων.

Leslie BRUBAKER / John HALDON, *Byzantium in the Iconoclast Era c. 680-850: A History*, Cambridge University Press, 2011, 918 σ.

Ογκώδης τόμος που περιλαμβάνει δώδεκα κεφάλαια: «Πίστη, ιδεολογία, και πρακτική σε έναν κόσμο που αλλάζει», «Λέων III: εικονοκλάστης ή ομορτομιστής;», «Κωνσταντίνος V και η θεσμοθέτηση της εικονοκλασίας», «Ο θρίαμβος της παράδοσης; Η διακοπή της εικονοφιλίας, 775-813», «Η δεύτερη εικονοκλασία», «Οικονομία, κοινωνία και κράτος», «Μοντέλα εγκατάστασης: αγροτική και αστική ζωή», «Κοινωνική ελίτ και αυλή», «Κοινωνία, πολιτική και εξουσία», «Οικονομική διαχείριση και διοίκηση», «Στρατηγική διοίκησης και η καταγωγή των θεμάτων», «Εικονοκλασία, απεικονίσεις και ξαναγράφοντας το παρελθόν».

Veronica della DORA, *Imagining Mount Athos; Visions of a Holy Place from Homer to World War II*, University of Virginia Press, Τσάρλοτσβιλ-Λονδίνο 2011, 312 σ.

Την δεκαετίδα εισαγωγή ακολουθούν κεφάλαια που «βλέπουν» τον Άθω με διάφορες προσεγγίσεις: μυθική, ουτοπική, εικονική, λόγια, γεωπολιτική, και επιστημονική.

Peter FRANKOPAN, *The First Crusade; The Call from the East*, The Bodley Head, Λονδίνο 2012, 262 σ.

Δώδεκα είναι συνολικά τα κεφάλαια, εκτός της Εισαγωγής: «Η Ευρώπη σε κρίση», «Η ανακατάληψη της Κωνσταντινούπολης», «Σταθερότητα στην Ανατολή», «Η πτώση της Μικράς Ασίας», «Στο κέλος της καταστροφής», «Το κάλεσμα από την Ανατολή», «Η ανταπόκριση από την Δύση», «Προς την αυτοκρατορική πόλη», «Πρώτες συναντήσεις με τον εκθρόνο», «Ο αγώνας για την ψυχή της Σταυροφορίας», «Η Σταυροφορία εξελίσσεται» και «Οι συνέπειες της πρώτης Σταυροφορίας». Συνοδεύεται

από εικονογράφηση, χάρτες, προτεινόμενες επιπλέον αναγνώσεις και ευρετήριο.

Hakan YIOMAZ / Cagla E. AYKAC, *Perceptions of Islam in Europe; Culture, Identity and the Muslim “Other”*, I.B. Tauris, 2012, 214 σ.

Συλλογικός τόμος που περιλαμβάνει την συμβολή του Στέφανου Πεσμαζόγλου από ελληνικής πλευράς και δομείται σε δύο μέρη. Προτάσσονται οι θεωρητικές σπουδές και ακολουθούν προσεγγίσεις ειδικών περιπτώσεων. Στο πρώτο μέρος εξετάζεται το Ισλάμ και η ευρωπαϊκή νεωτερικότητα σε ιστορική προοπτική, το Ισλάμ, γένος και ιδιότητα του πολίτη: αμήχανες συναντήσεις στην Ευρώπη, Ισλάμ: δυτικοί τρόποι χρήσης και κατάχρησης, Ισλάμ, πλουραλισμός και πολιτική: ποιες είναι οι συνέπειες της παγκοσμιοποίησης, ο εξευρωπαϊσμός και ο απεξευρωπαϊσμός του Ισλάμ. Το δεύτερο μέρος παρουσιάζει το γενικό πλαίσιο του Ισλάμ στην Ευρωπαϊκή Ένωση, περιπτώσεις μουσουλμάνων στην Πολωνία, την αναφορά του μουσουλμανικού κόσμου σε γερμανικά εγχειρίδια, την διδασκαλία της ενσωμάτωσης στην Ολλανδία, στάσεις και πολιτικές θεσμοθέτησης του βρετανικού και ιταλικού Ισλάμ, τις μεταμορφώσεις του ισλαμισμού και τις αλλαγές αντίληψης περί Ευρώπης στην Τουρκία.

ΝΕΩΤΕΡΗ

Αρχειονομία, η πρακτική των Γενικών Αρχείων του Κράτους, επιμ. Μαρία Χ. Βακαλοπούλου / Νίκος Καραπιδάκης, Αθήνα, Βιβλιοθήκη ΓΑΚ 37, 2012, 768 σ.

Ο τόμος περιλαμβάνει επιμέρους παρουσιάσεις που αναφέρονται στο ιστορικό και διοικητικό πλαίσιο: τη διαμόρφωση των Γενικών Αρχείων του Κράτους, την νομοθεσία και το πλαίσιο λειτουργίας, τις αρχειονομικές εργασίες και αναλύονται ειδικές περιπτώσεις ταξινόμησης, τα αρχειονομικά εργαλεία και η εφαρμογή προτύπων, η προβολή των αρχείων (αναγνωστήρια, εργαλεία έρευνας, εκπαιδευτικές δραστηριότητες, πολιτισμικό δίκτυο, διαδικτυακή παρουσία, πρακτική άσκηση), τα προγράμματα ψηφιοποίησης με την συμμετοχή σε Πύλες πολιτιστικού περιεχομένου, το αρχειακό περιβάλλον (κτίρια, ειδικές υποδομές, διατήρηση, ΠΣΕΑ, κ.λπ.). Στο Παράρτημα δημοσιεύονται οι θέ-

σεις των ΓΑΚ όπως διατυπώθηκαν στην «Συνδιάσκεψη για τη διαμόρφωση εθνικής πολιτικής για τα αρχαία και τις βιβλιοθήκες», 27-28 Ιανουαρίου 2012.

Evdoxios DOXIADIS, *The Shackles of Modernity; Women, Property, and the Transition from the Ottoman Empire to the Greek State*, Harvard University Press, Μασαχουσέτη-Λονδίνο 2011, 333 σ.

Το βιβλίο προλογίζουν οι Παναγιώτης Ροϊλός και Δημήτριος Γιατρομανωλάκης. Αναλύονται η ζωή των γυναικών και ο πλούτος, η προίκια, ο ρόλος των διαθηκών, δωρεών και κληρονομιών, οι γυναίκες στην οικονομία, η επαφή με τον νόμο και οι συνέπειες της νεωτερικότητας.

Stathis KALYVAS / George PAGOULATOS / Haridimos TSOUKAS (επιμ.), *From Stagnation to Forced Adjustment; Reforms in Greece, 1974-2010*, Hurst & Company, Λονδίνο 2012, 332 σ.

Για τις μεταρρυθμίσεις, μαζί με τους επιμελητές, γράφουν και οι Δημήτρης Σωτηρόπουλος, Kevin Featherstone, Δημήτρης Παπαδημητρίου, Βασίλης Μοναστηριώτης, Ανδρέας Αντωνιάδης, Νίκος Χριστοδουλάκης, Πλάτων Τήνιος, Μάνος Μασσαγκάνης Αποστόλης Δημητρόπουλος, Καλλιόπη Σπανού, Παναγιώτης Τσάκωνας, Μιχάλης Μητσόπουλος και Θεόδωρος Πελαγίδης.

Αλίκη Δ. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ, *Ζητήματα διαχείρισης τεκμηρίων πολιτισμικής κληρονομιάς. Αρχείο Ανδρέα Μουστοξύδη, βιβλία και καλλιτεχνήματα στο Πετρίδειο Κληροδότημα: μια χρονίζουσα εκκρεμότητα*, Βιβλιοθήκη ΓΑΚ 38, Αθήνα 2012, 270 σ.

Η έκδοση περιλαμβάνει το συμβόλαιο αγοράς, έγγραφα που συνδέονται με την τύχη του αρχείου του φιλολόγου, ιστορικού και πολιτικού Ανδρέα Μουστοξύδη (1785-1860) και τον κατάλογο του αρχείου, στα οποία προτάσσεται το ιστορικό της περιπετειώδους ιστορίας του. Μέσα από αυτήν την ειδική περίπτωση που με τόσο μεγάλη χρονική υστέρηση αρχίζει μόλις να αναδύεται, ώστε να μπορέσει εντέλει να ενταχθεί στην δεξαμενή των πηγών της επιστημονικής έρευνας, αποτυπώνονται οι δυσκολίες διαχείρισης τεκμηρίων της ελληνικής πνευματικής κληρονομιάς.

Ioannis NASIOULAS, *Greek Social Economy Revisited; Voluntary, Civic and Cooperative Challenges in the 21st Century*, Peterlang, 2012, 156 σ.

Τα τέσσερα μέρη της μελέτης παρουσιάζουν το ευρωπαϊκό πλαίσιο και την ελληνική ιδιαιτερότητα, τις επιχειρήσεις, τις μη-κερδοφόρες (NGO, αθλητικές οργανώσεις, φοιτητικές, αγροτικές, τα εργατικά σωματεία, κληρονομικές λέσχες, φιλανθρωπικά σωματεία, ιδρύματα, κ.ά.), και το τελευταίο έχει τον τίτλο «Διευρύνοντας τον ορίζοντα της αναγνώρισης».

Δήμητρα ΣΑΜΙΟΥ, *Τα πολιτικά δικαιώματα των Ελληνίδων 1864-1952: ιδιότητα του πολίτη και καθολική ψηφοφορία*, Δίκαιο και Οικονομία Π.Ν. Σάκκουλας-Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα 2013, 404 σ.

Ερωτήματα που αναφέρονται στην κοινωνική κατωτερότητα και τον πολιτικό αποκλεισμό των Ελληνίδων, έως τα μέσα του 20ού αιώνα, περιγράφει και μελετά η μακρόχρονη έρευνα της Δ. Σαμίου. Σχεδόν ένας αιώνας μεσολάβησε μεταξύ της ανδρικής καθολικής ψηφοφορίας έως την κατάκτηση της γυναικείας. Η υστέρηση της ελληνικής περίπτωσης σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες διερευνάται σε βάθος. Οι συλλογικές νοστροπίες, οι ριζωμένες «παραδοσιακές» ιδέες, η γελοιοποίηση του γυναικείου αιτήματος για πολιτική εξίσωση, η αστάθεια της πολιτικής απέναντι στα φεμινιστικά αιτήματα και η αδυναμία της νομοθεσίας να συμβαδίσει με το δημοκρατικό αξίωμα της ισότητας, οι πρακτικές συνέπειες της μη αποδοχής της ιδιότητας του πολίτη για τις Ελληνίδες και ο καταλυτικός ρόλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και του Εμφυλίου εξετάζονται στην μελέτη. Τα κεφάλαια μέσα από τα οποία αναπτύσσεται το θέμα τιτλοφορούνται: «Από την πολιτική ελευθερία των Ελλήνων στην πολιτική ισότητα των ανδρών (1821-1862)», «Η συνταγματική καθιέρωση της καθολικής ψηφοφορίας και ο πολιτειακός αποκλεισμός των γυναικών (1864-1887)», «Οι απαραίτες της γυναικείας χειραφετικής κίνησης: θέσεις και αντιθέσεις (1887-1918)», «Ένα φεμινιστικό κίνημα για την ψήφο γεννιέται: συγκρούσεις και όρια της διεκδίκησης των γυναικείων πολιτικών δικαιωμάτων (1918-1940)», «Ο δύσβατος δρόμος προς την ισοπολιτεία (1940-1952)». Ο Επίλογος

παρουσιάζει συμπυκνωμένα την διαδρομή των πολιτικών δικαιωμάτων των Ελληνίδων και γενικότερα συμπεράσματα. Το Χρονολόγιο είναι κατατοπιστικό και χρήσιμο και τα «Σωματεία που έλαβαν μέρος στον αγώνα για τη γυναικεία ψήφο (1928-1930)» ως παράρτημα αποτυπώνει την εικόνα των γυναικείων οργανώσεων σε επίπεδο πανελλαδικό αλλά και τοπικό (Αθήνα-Πειραιάς, Θεσσαλονίκη, Κομοτηνή, Λάρισα, Μυτιλήνη, Χανιά, και αλλού). Αξίζει να σημειωθούν τα σωματεία των Ελληνίδων της Αιγύπτου σε πολλές πόλεις: Κάιρο, Αλεξάνδρεια, Ζαχαζίκιο, Καφρ-ελ-Ζαγιάτ, Μανσούρα, Πορτ-Σαΐδ και Τάντα. Οι «Πηγές και βιβλιογραφία» είναι πλούσιες και εξαντλητικές όσον αφορά τα ελληνικά πράγματα, βασική όσον αφορά την αγγλόφωνη και γαλλόφωνη βιβλιογραφία. Καλύπτουν 25 σελίδες (σ. 371-395) και κλείνει με το «Ευρετήριο» κυρίων ονομάτων.

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Σοφία ΜΑΤΘΑΙΟΥ, «Στέφανος Α. Κουμανούδης, 1818-1899: όψεις του βίου και της πολιτείας του», διδακτορική διατριβή στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης, 2004, 393 σ. Το πρώτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στην συγκρότηση της προσωπικότητας του Στ. Κουμανούδη, δηλαδή τα παιδικά του χρόνια και τις σπουδές του στην Ευρώπη. Το δεύτερο αναφέρεται στον δημόσιο βίο του: την θέση του στην ελληνική κοινωνία με την μακρόχρονη διδασκαλία και παρουσία του στο Πανεπιστήμιο και την Αρχαιολογική Εταιρεία και το λόγιο έργο του. Ακόμα, αναλύει τις πολιτικές του απόψεις, τον σχολιασμό της καθημερινής πραγματικότητας και την στάση του απέναντι στην αρχαιολογία σε σχέση με την πολιτική. Το τρίτο ασχολείται με τον ιδιωτικό του βίο.

Επιμέλεια Έλλη Δρούλια